

ORD
OM
ORD

Mange ord i språket vårt har en opprinnelse som for lengst er glemt, og ofte kan vi heller ikke uten videre tenke oss til hva ordene egentlig betyr. Vi håper leserne vil finne glede i en spalte der vi vil ha små epistler om ord vi bruker til daglig, men som de færreste av oss kan forhistorien til. I denne spalten er det mer enn ønskelig med innlegg fra leserne. Det sitter vel kolleger rundt om i landet med kunnskap på feltet, og her får de altså muligheten til å utfolde seg for et bredt publikum!

Barn

Ordet barn har sikkert eksistert like lenge som språket vårt. Det er en avledning av verbet bære eller frembære, jfr «Deres høyvelbårne». Språklig sett er altså et barn ganske enkelt noe som er båret fram.

Barsel

Dette ordet har fått et gammeldags preg i vår tid og er vel på tur ut av språket. Universitetsforlaget store medisinske ordbok bruker bare ordene «puerperiet» og «fødselen».

Opprinnelig het det barnsøl, og da får vi lett et klarsyn på ordet. Vi kan uten vanskelighet se gledesfesten på garden når et barn er født! Barnefaren var sikkert oftest den som

la størst vekt på en skikkelig ølservering for å feire hans nyfødte barn, så hadde jo han også bidratt med noe på barnets fødselsdag! (Farens rolle under fødselen føltes nok ofte som å være litt på sidelinjen, da som nå!)

Ordet gravøl er velkjent og har beholdt sin opprinnelige form selv om det vel er helt avlegs i våre dager. Nå vet vi altså at både fødsel og død ble markert med en festlig sammenkomst der heimbygga øl var riktig drikke.

Fødsel

Det ene ordet inspirerer til å finne mer ut om det neste! Det kan virke som man i gamle dager så fødselen som en del av en større prosess, det var ikke bare å føde et barn og så gikk resten av seg selv. Det å ernære barnet både før og etter fødselen var like viktig! Grunnroten i ordet «føde» er (etter mange omskrivninger) det samme som i ordet brød, spise, foder og foster! Som vi husker fra vikingehistorien ble ordet fostre brukt om å la et barn vokse opp hos seg, altså at man tok ansvaret for bl a at barnet fikk føden sin og dermed overlevde barndommen.

For oss er det ikke naturlig å tenke på at ernæring før og etter fødsel er en vel så viktig del av den prosessen et barns tilblivelse er, men i tidligere tider var man altså smertelig klar over at selve fødselen bare var en liten del av det som skulle til for å bære frem et barn til et nyttig individ for samfunnet. Derav ordet fødsel!

Kilder:

Falk og Torp: Etymologisk ordbog. Bjørn Ringstrøms Antikvariat. 1994.

Sverre Kloumann: Moro med ord. Aschehoug. 1999.

Bengt I Lindskog: Universitetsforlagets Store Medisinske Ordbok. 1998.